

محمد نوری مدیر «دفتر فرهنگ معلولین» است که با همکاری علی نوری قائم مقام این دفتر، در حوزه مسایل فرهنگی افراد دارای معلولیت فعالیت می‌کند. این دفتر که در مهرماه سال ۱۳۹۰ در شهر قم بنیانگذاری شده است وابسته به دفتر آیت الله العظمی سیدعلی سیستانی می‌باشد. نماینده تام‌الاختیار ایشان در ایران حجت‌الاسلام والمسلمین سیدجواد شهرستانی هستند که بر کار این دفتر، نظارت مستقیم دارند. «دفتر فرهنگ معلولین» علاوه بر فعالیت‌های فرهنگی به معرفی نخبگان دارای معلولیت و توانایی‌های آن‌ها در سطح جهان که گاهی به اشتغال می‌انجامد هم می‌پردازد. فعالیت این دفتر، بین‌المللی است و افراد دارای معلولیت کلیه کشورهای مسلمان را شامل می‌شود. با آقایان محمد و علی نوری در محل کتابخانه ملی ایران به گفتگو نشستیم.

هدف ما این است که افراد نخبه دارای معلولیت را به دنیا معرفی کنیم

محمد نوری | مدیر دفتر فرهنگ معلولین

دفتر فرهنگ معلولین با چه هدفی تشکیل شده است؟

هدف از تشکیل «دفتر فرهنگ معلولین» تأمین نیازهای فکری و فرهنگی جامعه معلولان در کشورهای مختلف اسلامی است. خط‌مشی این دفتر همکاری با نخبگان و فرزندان دارای معلولیت مسلمان در سراسر جهان، ارتقای فرهنگ اسلامی در بین این عزیزان و افزایش توانایی و خلاقیت آنان است. از این رو با تولید آثار مذهبی به روش بریل، گویا و الکترونیک دسترسی آنان را به منابع اسلامی آسان‌تر می‌نماییم. در سال‌های اخیر تعداد زیادی از معلولان نخبه در کشورهای اسلامی مانند ایران، عراق و افغانستان به دلیل فقدان حمایت از آنان، به کشورهای اروپایی و غربی مثل کانادا مهاجرت کرده‌اند بنابراین دفتر فرهنگ معلولین زیر نظر حجت‌الاسلام والمسلمین سیدجواد شهرستانی، با هدف شناسایی افراد نخبه دارای معلولیت و حمایت از آنان

راه‌اندازی شد. نیاز اولیه که بلافاصله پس از تأسیس، خودنمایی می‌کرد، تشکیل بانک اطلاعاتی از نخبگان معلول بود. چون زمانی که این دفتر شروع به فعالیت کرد سازمان بهزیستی کشور، سازمان آموزش و پرورش استثنایی و سایر سازمان‌های مردم نهاد در کشور اطلاعات کافی و موثقی از تعداد معلولان ایران و خصوصاً نخبگان دارای معلولیت نداشتند. از طرف دیگر هرگونه برنامه‌ریزی فرهنگی و اقدام برای حل مشکلات نیاز به اطلاعات دقیق دارد. از این رو نخستین گام، گردآوری اطلاعات آماری معلولین و طبقه‌بندی آن‌ها بود. به ویژه حوزه فعالیت این دفتر، بین‌المللی است و افراد دارای معلولیت را در ایران، افغانستان، تاجیکستان و عراق و خصوصاً در کشورهای فارسی‌زبان، شناسایی و تحت پوشش قرار می‌دهد؛ از این‌رو باید نخست به شناسایی و جمع‌آوری آمار از حداقل چند کشور مهم‌تر اسلامی یعنی افغانستان و

عراق اقدام می‌کردیم. پس از گردآوری اطلاعات لازم به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداختیم و متوجه شدیم، زیربنایی‌ترین و اساسی‌ترین مشکل، فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی است. یعنی افراد دارای معلولیت، خانواده‌های آنان، کل جامعه و مسئولان و مدیران، فاقد اطلاعات به‌روز و پویا و فاقد فرهنگ حمایتی و هدایتگر می‌باشند. از این‌رو این دفتر تولید انواع بسته‌های فرهنگ‌ساز و اطلاع‌رسان را شروع کرد. سپس آثار و تولیدات را برای مراکز، کتابخانه‌های فعال معلولان و افراد نخبه دارای معلولیت در داخل کشور و کشورهای مختلف ارسال کرد. البته هدف بیشتر نخبگان جهان اسلام بوده است.

فعالیت این دفتر و آثار و تولیدات آن چیست؟
در آغاز تأسیس این دفتر، مطالعات کارشناسی برای تشخیص مشکلات و طبقه‌بندی آن‌ها انجام گرفت. سپس هشت گروه کاری راه‌اندازی شد.

شماره ۵۵ بهار ۱۳۹۴

به طور اختصار به فعالیت هر گروه اشاره می‌کنیم؛ گروه کتاب‌گویا که مدیریت آن برعهده خانم منصوره ضیایی‌فر، از نابینایان این دفتر و فارغ‌التحصیل رشته ادبیات فارسی در مقطع کارشناسی ارشد است. در مطالعاتی که انجام شد به این نتیجه رسیدیم که یکی از نیازهای اصلی نابینایان، کمبود کتاب‌های گویا است. به ویژه در مقاطع دانشگاهی نیاز مبرم به این کالا دارند. بنابراین یکی از اهداف این دفتر گویاسازی کتب در قالب درسی یا عمومی شد. در مدتی که از کار این دفتر می‌گذرد حدود چهار هزار ساعت کتاب در موضوعات مختلف گویا و صوتی شد که همه آن‌ها در سایت دفتر فرهنگ معلولین و در مجلات مختلف معرفی شده‌اند. این تولیدات به صورت رایگان در اختیار نابینایان در هر نقطه از جهان قرار می‌گیرد. البته این کتاب‌ها فعلاً به زبان فارسی است و مشغول تهیه کتاب گویا به زبان عربی هم هستیم و از سال آینده نیز کتاب گویا به زبان انگلیسی تهیه خواهد شد. البته موسسات دیگری مثل موسسه رودکی و حسینیه ارشاد نیز در زمینه گویا کردن کتاب، سال‌ها فعالیت کرده‌اند ولی در حوزه کتاب‌های آکادمیک و مرجع و برخی کتب مذهبی چند جلدی، هنوز ورود نداشته‌اند. البته تلاش شد، کارهای موازی و تکراری که در سایر موسسات انجام شده را، انجام ندهیم و کتاب‌هایی که تا بحال صوتی نشده و همچنین نیاز مبرم پژوهشگران نابینا است را در دستور کار قرار دهیم.

از فعالیت‌های این دفتر می‌توان به گویا کردن کتبی مثل ترجمه تفسیر المیزان (۲۰ جلد)، تفسیر مجمع‌البیان (۱۶ جلد)، تفسیر راهنما (۲۰ جلد)، مجله آینه پژوهش (۶۰ شماره)، تفسیر نهج‌البلاغه (۱۵ جلد)، تفسیر صحیفه سجادیه (۱۵ جلد) و ده‌ها عنوان دیگر اشاره کرد. کتاب تفسیر المیزان در مقطع کارشناسی ارشد در چندین رشته مانند رشته‌های علوم قرآنی جزو کتب درسی است و همچنین بعضی از کتاب‌های انتشارات سمت نیز گویا شده و در اختیار نابینایان قرار گرفته است. در این گروه حدود بیست نفر به صورت پاره وقت و تمام وقت مشغول به کار هستند.

بخش دیگری که در این مرکز فعال است، گروه کتاب بریل هستند. کار این گروه نیز شناسایی آثار مورد نیاز نابینایان و تبدیل کردن آن‌ها به خط بریل است. در مطالعه‌ای که انجام دادیم متوجه شدیم بسیاری از کتابخانه‌های ملی دنیا فاقد کتاب‌های

**آثار این مرکز رایگان است و
برای کلیه افراد دارای معلولیت
در سراسر ایران و جهان قابل ارسال
می‌باشد. فهرست و مشخصات کامل آثار
و تألیفات این مرکز بر روی سایت «دفتر
فرهنگ معلولین» به آدرس
www.malolan.com قرار دارد**

مرجع مذهبی مانند قرآن، نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه به صورت بریل می‌باشند. به خصوص فاقد کتاب‌های بریل شیعی می‌باشند. از اینرو به تأمین این نیاز پرداختیم. کتاب‌های بریل تولیدی دفتر فرهنگ معلولین به کتابخانه‌های مهم مراکز استان‌ها و اکثر شهرستان‌های بزرگ ایران و برخی از شهرهای خارج از ایران ارسال شده است. قرار است به تمام کتابخانه‌های ملی کشورها یک دوره قرآن بریل، نهج‌البلاغه بریل و صحیفه سجادیه بریل اهدا نماییم. کتاب‌های بریل این مرکز فعلاً به چهار زبان فارسی، عربی، انگلیسی و اردو تهیه و تکثیر می‌شود در آینده ان شاء الله زبان‌های دیگری هم در این قلمرو قرار می‌گیرد.

شش گروه دیگر عبارت‌اند از: ارتباطات و سایت، کتاب الکترونیک، کتاب مرجع، کتاب راهنما، کتابخانه و فیلم و عکس. هر کدام از تولیدات این دفتر، توسط یکی از این هشت گروه اجرا می‌شود.

فعالیت‌های بریل دفتر فرهنگ معلولین بیشتر روی کتب مذهبی و دینی متمرکز است؟

بله. فعالیت بریل این مرکز روی کتاب‌های مذهبی متمرکز است، زیرا سایر کتاب‌ها در بسیاری از کتابخانه‌ها موجود هستند. البته کشور عربستان اردن هم آثاری به صورت بریل به کتابخانه‌های دنیا فرستاده‌اند. ولی کتبی مانند قرآن، نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه در حالی که مورد نیاز اغلب کتابخانه‌ها هست، کمتر کار شده‌است.

به‌رحال کار تهیه این کتاب‌ها به زبان بریل را در چارچوب تعریف شده توسط دفتر انجام می‌دهیم.

بخش دیگر فعال در این مرکز، گروه مرجع‌نگاری است که وظیفه تهیه انواع دائرةالمعارف، فرهنگ‌نامه، مآخذشناسی و نسخه‌شناسی را با توجه به نیاز افراد دارای معلولیت برعهده دارد. دائرةالمعارف ناشنوایان اولین کاری بود که توسط کادر علمی این مرکز انجام شد و توسط موسسه‌ای در تهران در سال ۱۳۸۹ در سه جلد چاپ شد. دائرةالمعارف نابینایی و نابینایان نیز در حال تدوین است. همانطور که

می‌دانید دائرةالمعارف‌نگاری کار بسیار مشکلی؛ ولی از نیارهای اساسی جامعه معلولان است. متأسفانه با اینکه این قشر به کتب مرجع نیاز دارند ولی در ایران و حتی در کشورهای پیشرفته، آثار انگشت شمار و محدودی عرضه شده است. چنانچه اگر به یک کتاب مرجع مثل دائرةالمعارف نیاز داشته باشند، معمولاً با مشکل روبه‌رو می‌شوند. برای رفع این نقص تألیف دانشنامه پارالمپیک، دانشنامه بریل، دانشنامه نابینایی و دائرةالمعارف عمومی معلولین ایران نیز در دستور کار این مرکز قرار دارد.

دائرةالمعارف ناشنوایان چه خصوصیتی دارد؟ آیا یک ناشنوا نمی‌تواند از دائرةالمعارف‌ها و دانشنامه‌های عمومی و عادی استفاده کند؟

ما در دائرةالمعارف ناشنوایان اطلاعات زیادی را در مورد مراکز علمی و دانشگاهی ویژه ناشنوایان، تیم‌های ورزشی، نخبگان ناشنوا و سایر اطلاعات مورد نیاز ناشنوایان جمع‌آوری کرده‌ایم. این اطلاعات در دائرةالمعارف‌های عمومی نیامده است. امروزه دائرةالمعارف یک رسانه اطلاع‌رسانی تعریف می‌شود و دائرةالمعارف ناشنوایان نیز مانند یک رسانه کل مسایل و نیازهای ناشنوایان را اطلاع‌رسانی می‌کند. از این‌رو هر قشر نیاز به دانشنامه و دیگر آثار مرجع ویژه خود را دارد؛ همانطور که هر علم نیاز به دانشگاه تخصصی خود دارد. ناشنوایی داشتیم که کارشناسی ارشد در رشته فرهنگ و تمدن اسلامی داشت ولی نتوانسته بود شغلی مناسب پیدا کند و بسیار نگران و ناراحت بود. در تماسی که با یکی از دوستانش در کانادا گرفت، اطلاع یافت که می‌تواند از بورسیه دکتری ویژه معلولان در دانشگاه استفاده نماید. با همین اطلاع‌رسانی ساده این فرد اکنون به عنوان استاد در دانشگاهی در اروپا مشغول به کار است.

آیا ناشنوایان این اطلاعات را نمی‌توانند از طریق اینترنت به دست آورند؟

خیر، اینترنت مولد و تولیدکننده اطلاعات نیست. یعنی باید اطلاعات آماده و تولید شود، سپس روی اینترنت قرار گیرد. خبرگزاری‌ها، دائرةالمعارف‌ها، نشریات، مآخذشناسی‌ها، با تحقیق و جستجوی میدانی و بررسی‌های علمی، اطلاعات را جمع‌آوری و پردازش می‌کنند. سپس این اطلاعات روی اینترنت قرار می‌گیرد. دائرةالمعارف ناشنوایان به روش علمی، اطلاعات منطقه‌ای و میدانی را جمع‌آوری می‌کند. در حالی که بسیاری از این اطلاعات در اینترنت در دسترس نیست.

مثال دیگر این که ما در زمینه ورزش معلولان دایرةالمعارفی نداریم. فردی که علاقه به ورزش دارد و کار هم کرده و مایل است وارد کار ورزش حرفه‌ای شود چگونه می‌تواند این ارتباط را برقرار کند؟ جایی وجود ندارد که این اطلاعات را به او بدهد حتی در اینترنت هم نمی‌تواند به این اطلاعات دست یابد. اما پس از تألیف دایرةالمعارف پارالمپیک، همه گروه‌های دارای معلولیت می‌توانند اطلاعات مورد نظر خود را پیدا کنند.

یکی دیگر از بخش‌های فعال این دفتر، فیلم و عکس است. حدود پانصد فیلم مطلوب مرتبط با معلولان (مستند، کوتاه، بلند و سینمایی) در جهان شناسایی و در یک کتاب، مشخصات آن‌ها معرفی شده‌است. خود فیلم‌ها هم جمع‌آوری شده‌اند. این کتاب با عنوان «راهنمای فیلم‌های معلولین: جلد اول، فیلم‌های فارسی» به زودی چاپ خواهد شد. جلد دوم این کتاب که در سال آینده منتشر خواهد شد به معرفی فیلم‌های خارجی درباره معلولان می‌پردازد.

بخش دیگر این مرکز، گروه نشریه است که کار انتشار مجله توان نامه را برعهده دارد. این نشریه دو ماهنامه است و از شهریور سال ۱۳۹۲ منتشر شده‌است. هر شماره نشریه به موضوعی خاص در حوزه معلولیت اختصاص یافته و پژوهش، میزگرد و مصاحبه‌های جامعی درباره آن موضوع، منتشر می‌شود.

گروه پژوهشی دیگری داریم که کار تألیف و تدوین کتاب‌های راهنما در قطع پالتویی در موضوعات ویژه معلولان را برعهده دارد. در این کتاب‌ها به قوانین، مسایل و معضلات افراد دارای معلولیت همچنین صفات نیکو و معرفی معلولان برجسته و فرهیخته پرداخته شده است. مطالب این کتاب‌ها کارشناسی شده، در قالبی کم حجم و با ارزش اطلاعاتی بالا و با قلم روان برای مخاطب عمومی تهیه شده است. تاکنون حدود یکصد عنوان کتاب در موضوعات مختلف مربوط به معلولان تدوین شده و تعدادی از آن‌ها نیز چاپ عمومی شده که به رایگان در اختیار موسسات و کتابخانه‌های ویژه معلولان، افراد دارای معلولیت و بر روی سایت مرکز قرار گرفته است.

بخش دیگر فعال در این مرکز، کتابخانه تخصصی معلولیت و معلولان است که برای اولین بار در ایران و جهان اسلام تأسیس شده است. هدف جمع‌آوری همه آثار اعم از کتاب، پایان‌نامه، نشریه، کتاب گویا و کتاب بریل در حوزه فعالیت افراد دارای معلولیت است. تاکنون حدود هفت هزار اثر چاپی

ما پیشنهاد ایجاد یک شبکه مجازی ارتباطی معلولان در ایران را داده‌ایم. ایجاد چنین شبکه‌ای توسط سازمان بهزیستی یا موسسات مربوط به افراد دارای معلولیت، نقش مهمی در اطلاع‌رسانی و خدمات‌رسانی به این افراد حتی در دورافتاده‌ترین نقاط ایران و در کوتاه‌ترین زمان را خواهد داشت

و الکترونیکی در موضوعات اختصاصی معلولان به زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسوی و اسپانیولی گردآوری شده است.

از دیگر بخش‌های این مرکز، گروه ارتباطات است که وظیفه آن راه‌اندازی و مدیریت وبسایت و ارتباط مستمر با دیگر مراکز فعال حوزه معلولان، تبادل تجارب و اطلاعات و تأمین نیازمندی‌های آنان در حد ضرورت و توان می‌باشد. پایگاه اینترنتی مرکز به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی آماده شده و متن همه کتاب‌ها، نشریات، مقالات و مجموعه‌های تولیدی مرکز برای استفاده عموم در آن قرار دارد. بخش دیگری که فعالیت پاره وقت دارد دبیرخانه جشنواره‌ها است. ما در سال یک یا دو جشنواره برگزار می‌کنیم. امور مربوط به جشنواره‌ها در این گروه ساماندهی و مدیریت می‌شود. فراخوان‌ها، جوایز، نفرات برگزیده و گزارش‌های این جشنواره‌ها در سایت مرکز اطلاع‌رسانی شده است.

افرادی که مایل هستند از خدمات و آثار دفتر فرهنگ معلولین مطلع شوند چگونه می‌توانند ارتباط بگیرند؟

افراد دارای معلولیت از طریق وب سایت این مرکز با خدمات آشنا می‌شوند و چنانچه مایل به دریافت آثار تولیدی باشند می‌توانند از طریق ایمیل، نامه پستی یا تماس تلفنی با ما در ارتباط باشند. لیست اکثر آثار، تألیفات و خدمات این مرکز بر روی سایت مرکز (www.malolan.com) قرار دارد. تمام تولیدات به صورت رایگان برای افراد دارای معلولیت در ایران و سایر کشورهای جهان قابل ارسال است. در کنار ارسال محصولات از افراد توان‌خواه خواسته می‌شود که زندگینامه خود را بفرستند تا تشکیل پرونده بدهیم و طبق نیازمندی‌هایشان خدمات و آثار بعدی را برایشان بفرستیم.

آیا همه این آثار به صورت مجازی و اینترنتی

در دسترس قرار می‌گیرند؟

متن کتاب‌ها، مجلات، مقاله‌های پژوهشی و مصاحبه‌ها را بلافاصله پس از انتشار به صورت کامل در سایت و فضای مجازی قرار می‌دهیم. حدود چهار هزار ساعت کتاب صوتی که در استودیو مرکز خوانده و نهایی شده و در پنجاه DVD مجموعه سازی کرده‌ایم، به علت حجم بالا بر روی سایت قرار نداده‌ایم و در قالب CD و DVD برای افراد، موسسات و کتابخانه‌ها ارسال می‌کنیم.

آیا در دفتر فرهنگ معلولین تیمی وجود دارند که اطلاعات و توانایی‌های افراد را جمع‌آوری و پردازش کنند؟

این دفتر برای جامعه هدف تلاش می‌کند و لازم است درباره آن‌ها اطلاعات جامع داشته باشیم، از این‌رو از ابتدا، بانک اطلاعات معلولان نخبه در مرکز ایجاد شد و افراد نخبه معلول از سراسر ایران، شناسایی و اطلاعات آن‌ها را در بانک ثبت نمودیم. همچنین سعی می‌کنیم از خود افراد دارای معلولیت برای تولید آثار کمک بگیریم. هر فردی را که در زمینه‌های ویراستاری، نویسندگی، گویندگی و ترجمه مهارت لازم را داشته باشد دعوت به کار می‌کنیم. افراد علاقمند آموزش‌های توجیهی و کارگاهی را در جهت انجام کار می‌بینند و چون کار تا حدود زیادی تخصصی است دو ماه به طور آزمایشی کار می‌کنند و مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. افرادی که این دوره را به خوبی بگذرانند، مجوز اشتغال دوره مورد نظر دریافت می‌نمایند.

این آموزش‌ها و کارگاه‌ها در چه مکانی برگزار می‌شوند؟

آموزش‌ها به صورت کلاسیک نیست بلکه ضمن کار است. یعنی افرادی که مراجعه کرده و تقاضای اشتغال دارند، پس از ارزیابی اولیه، نوع استعداد و گروهی که باید مشغول شوند، تعیین می‌شود. این نیرو به مدیر گروه سپرده و او در گروه مشغول می‌شود و ضمن انجام کار، نکات آموزشی و اصلاحی عرضه می‌شود.

دفتر فرهنگ معلولین وظیفه خدمت‌رسانی به نخبگان دارای معلولیت را برعهده دارد، تعریف شما از نخبه چیست و این افراد باید در چه سطح علمی، ورزشی یا هنری باشند؟

تعریف دقیق از نخبه ارائه نشده و این اصطلاح دارای مفهومی نسبی است. از سوی دیگر در هر رشته به اقتضای آن رشته تعریف و تعیین می‌شود. مهم این است که توانایی و مهارت لازم در

رشته خاص داشته باشند. فردی نقاش یا فیلمساز، نویسنده، قاری قرآن، مربی ورزش یا ورزشکار اگر دارای ابتکار و آثار جذاب باشند، نخبه محسوب می‌شوند.

آیا دفتر فرهنگ معلولین مستقیماً در جهت اشتغال افراد دارای معلولیت هم فعالیت می‌کند؟

پاسخ این پرسش هم آری و هم خیر است. اگر منظور شما اینست که به آن‌ها کار بدهیم و آن‌ها را سرکار مشخص بگذاریم، غیر از افراد معدود که جزء کارمندان دفتر هستند، برای بقیه کار ایجاد نمی‌کنیم. اما امروزه کشورهای پیشرفته هم معمولاً برای گروه هدف خود مستقیم اشتغال‌آفرینی نمی‌کنند، بلکه اطلاع‌رسانی انجام می‌دهند و از طریق اطلاع‌رسانی برای جامعه هدف اشتغال ایجاد می‌کنند. دفتر فرهنگ معلولین هم همین کار را که در دنیا تجربه شده، انجام می‌دهد. یعنی افراد دارای معلولیت با توانایی‌های مختلف را شناسایی و از طریق سایت، کتاب، مجله و امکاناتی که در اختیار دارد آن‌ها را به «مراکز نیازمند نیروی کار» معرفی می‌کند و سعی می‌کند ارتباط بین مراکز مختلف با این افراد را سازماندهی کند.

بیشتر موسسات حوزه معلولان، امکانات و بودجه‌های زیادی را صرف مهارت‌آموزی به افراد دارای معلولیت می‌کنند؛ البته کار خوبی است، ولی باید در نظر داشت، شهری مانند تهران حداقل دویست هزار نفر معلول دارد که شاید در سال حدود دویست نفر از آن‌ها در مراکز مختلف آموزش ببینند که نسبت به کل، رقم اندکی است، بنابراین، این شیوه به امکانات و بودجه و موسسات زیادی نیاز دارد. حتی در این صورت هم امکان کار و اشتغال برای همه آن‌ها وجود ندارد. بنابراین به نظر می‌رسد که بهتر است به جای آموزش و مهارت‌آموزی، آن‌ها را به کارفرمایان ایران و جهان معرفی کنیم. این کار نیاز به امکانات پیچیده‌ای هم ندارد و از طریق سایت‌های مختلف می‌توان این کار را انجام داد.

هدف این است که بتوانیم توانایی هر کدام از افراد دارای معلولیت را به دنیا معرفی کنیم. ما از هر کدام از این افراد اطلاعات جامعی را تهیه و به صورت یک رزومه در سایت قرار می‌دهیم. با این کار بسیاری از افراد به اشتغال می‌رسند، مخصوصاً که خود این افراد با یکدیگر در ارتباط هستند. اگر مراکز بهزیستی را کنار بگذاریم متأسفانه مراکز غیردولتی ویژه معلولان در ایران ارتباط خوبی

با هم ندارند و حتی حاضر نیستند اطلاعات خود را به یکدیگر بدهند. ما از همه مراکز فعال برای معلولان مانند جامعه معلولین ایران، مجتمع رعده، رعده الغدیر، انجمن نابینایان ایران، کانون ناشنوایان ایران و سایر مراکز فعال در شهرستان‌ها خواهش کرده‌ایم که بیایند و اطلاعاتشان را در یک مرکز واحد گردآوری کنند. زیرا هر یک از این مراکز تعدادی عضو دارند. برای هر یک از آن‌ها پرونده دارند. باید بتوانیم همه این اطلاعات را جمع‌آوری کنیم و با یکدیگر در تبادل اطلاعات باشیم. حداقل برای شروع کار چه در بحث اشتغال معلولان و چه رفع سایر نیازهای این افراد لازم است که یک مرکز جامع اطلاعاتی از افراد دارای معلولیت، همچنین بانک اطلاعات معلولان نخبه وجود داشته باشد.

این مرکز جامع اطلاعاتی باید زیرنظر چه سازمانی باشد؟ آیا چنین بانک اطلاعاتی هنوز ایجاد نشده است؟

چنین بانک جامع و چند منظوره‌های هنوز ایجاد نشده است. مراکز مختلف هر کدام تعدادی عضو دارند که اطلاعات مربوط به اعضای خود را در اختیار دارند این کار باید توسط سازمان بهزیستی یا مراکز مردم نهاد قوی مانند مرکز رعده تهران انجام شود. سازمان بهزیستی در این زمینه اقداماتی انجام

داده است ولی در جمع‌آوری اطلاعات و پردازش کند است. همچنین اطلاعات و بانک‌های خود را به بیرون و سایر مراکز معلولان نمی‌دهد و عملاً چیزی تاکنون به دست ما نرسیده است. تعدادی از نهادهای خیریه‌ای که در حوزه معلولان کار می‌کنند انگیزه‌های فرهنگی ندارند و بیشتر در جهت سودآوری کار می‌کنند، این مراکز را باید کنار گذاشت. ولی یک سری مراکز هم هستند که واقعا در جهت ارتقای افراد دارای معلولیت تلاش می‌کنند و اهداف والایی دارند. این مراکز منتظرند که مراکز مانند مجتمع رعده وارد میدان شود و دست آنان را هم بگیرد. مجتمع رعده می‌تواند با این مراکز جلساتی بگذارد و تقسیم کار کند. یکی از همین کارها ایجاد بانک اطلاعاتی است که برای کمک به افراد دارای معلولیت ضروری است. زیرا تا وقتی که ما اطلاعات کافی نداشته باشیم نمی‌توانیم در مسیر درست قدم برداریم.

دفتر فرهنگ معلولین چند نفر عضو دارد؟ اطلاع‌رسانی این دفتر چگونه است؟

اطلاع‌رسانی ما از طریق وبسایت دفتر فرهنگ معلولین، از طریق مجله توان‌نامه و جلساتی است که با معلولان و سایر انجمن‌ها و موسسات برگزار می‌کنیم. در مورد تعداد اعضا باید بگوییم ما حدود دو هزار نفر عضو بدون واسطه داریم یعنی کسانی که

به نظر می‌رسد که

بهتر است به جای آموزش

و مهارت‌آموزی، آن‌ها را به

کارفرمایان ایران و جهان

معرفی کنیم

خودشان با ما تماس گرفته‌اند و تمایل به استفاده از آثار این مرکز دارند. یک سری اعضا هم داریم که با واسطه با ما در تماس هستند. یعنی فرد نابینا یا ناشنوایی که در اردبیل یا بندرعباس یا روستاهای اطراف آن زندگی می‌کند نیاز خود را از طریق انجمن‌ها و موسسات موجود در شهرستان خود تهیه می‌کند و البته اگر مستقیماً با ما هم تماس بگیرد می‌تواند از این خدمات بهره‌مند شود.

از این طریق در همه شهرها خدمت‌رسانی را فعال کرده‌ایم. مثلاً در مورد نابینایان که مشتریان اصلی کتاب‌های صوتی و گویایی ما هستند ما با همه انجمن‌های نابینایان در شهرستان‌ها در ارتباط هستیم و کتاب‌های الکترونیک و صوتی خود را بلافاصله پس از تولید برایشان ارسال می‌کنیم. با این انجمن‌ها تماس گرفته و تولیدات خود را معرفی و رایگان برایشان ارسال می‌کنیم تا در اختیار اعضایشان قرار دهند. در ایران حدود یک میلیون نفر نابینا، کم بینا و ضایعات چشمی داریم که کتاب‌های صوتی و گویایی ما با این روش، بین نود درصد روشندلانی که خواهان کتاب گویا هستند پخش می‌شود. نکته دیگر اینکه در ایران ما تنها مجله معلولین هستیم که متن نشریه را علاوه بر فرمت pdf با فرمت doc و html بر روی سایت قرار داده‌ایم تا پژوهشگران راحت‌تر بتوانند از مطالب آن استفاده کنند.

طرح شبکه ارتباطی معلولان که پیگیر آن هستید چه ویژگی‌ها و الزاماتی دارد؟

طرحی را به نام طرح شبکه ارتباطی معلولان کارشناسی کرده‌ایم و در نشریه توان نامه نیز آن را توضیح داده‌ایم. در کشوری مانند انگلیس معلولان در هر استانی یک پایگاه دارند که این پایگاه با شهرهای کوچک‌تر و از طریق این شهرها با روستاهای اطراف مرتبط هستند و فرد دارای معلولیتی که در یک روستا زندگی می‌کند نیازی ندارد که با مرکز لندن تماس بگیرد و یا به آنجا مراجعه کند بلکه به همان پایگاهی که در روستا یا شهر نزدیک خود هست، مراجعه می‌کند؛ یا از طریق شبکه‌های مجازی با این مراکز ارتباط برقرار می‌کنند. ما پیشنهاد ایجاد یک شبکه مجازی در ایران را دادیم. هزینه آن هم زیاد نیست. ایجاد چنین شبکه‌ای توسط سازمان بهزیستی یا موسسات معلولان نقش مهمی در اطلاع‌رسانی و خدمات‌رسانی به افراد دارای معلولیت در دور افتاده‌ترین نقاط ایران در کوتاه‌ترین زمان را خواهد داشت.

در حال حاضر خیلی از دانشگاه‌های مطرح در دنیا برای افراد دارای معلولیت بورسیه‌های ویژه‌ای دارند و بسیاری از افراد دارای معلولیت واجد شرایط در ایران هستند که از این موضوع بی‌اطلاعند.

ما از یکی از دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه آنکارا خواسته‌ایم که این فرصت‌های تحصیلی را در دانشگاه‌های دنیا شناسایی کند تا بتوانیم این اطلاعات را بر روی سایت مرکز قرار دهیم. این دانشگاه‌ها افراد دارای معلولیت را بورسیه می‌کنند و امکانات خوبی نیز در اختیارشان قرار می‌دهند. چنانچه افراد واجد شرایط بتوانند به موقع از این فرصت‌ها باخبر شوند و رزومه خود را ارسال کنند می‌توانند از این امکانات بهره‌مند شوند. در حال حاضر بیش از پنجاه مقاله حقوقی به زبان فارسی، انگلیسی و فرانسه در سایت قابل دسترس است. بخشی از این اطلاع‌رسانی شامل بورس‌های کشورهای اروپایی برای معلولان در دانشگاه‌های مختلف است. هر ساله تعدادی از افراد دارای معلولیت توسط این دانشگاه‌ها پذیرش می‌شوند که به زودی این اطلاع‌رسانی از طریق سایت دفتر فرهنگ معلولین انجام خواهد شد.

مرکز شما در کجاست و بودجه‌های آن چگونه تأمین می‌شود؟

دفتر ما در شهر قم است. البته فعالیت مرکز ما بیشتر به شکل مجازی است چون امروزه در دنیا ایده و فکر مهم است و اگر ایده‌ای وجود داشته‌باشد، به سرعت فراگیر می‌شود. ما هیچگونه بودجه‌ای از دولت نمی‌گیریم و حامی انجمن ما، دفتر آیت الله العظمی سیدعلی سیستانی در نجف هستند. نماینده ایشان در ایران جغتالاسلام والمسلمین سیدجواد شهرستانی هر ماه بودجه‌ای در اختیار دفتر فرهنگ معلولین قرار می‌دهد که صرف تهیه و تولید آثار این دفتر و فعالیت‌های آن می‌شود.

دفتر فرهنگ معلولین به نوعی کار رسانه‌ای در جهت ارتقای فرهنگ افراد دارای معلولیت هم انجام می‌دهد. به نظر شما رسانه‌ها چه رسانه‌های مکتوب و چه رسانه‌های مجازی و چه رسانه‌های دیداری و شنیداری چه نقشی در فرهنگ‌سازی در حوزه معلولیت دارند؟

از دوران مشروطه گفته می‌شود که رکن چهارم مشروطه، مطبوعات هستند. رسانه‌ها و مطبوعات جزو مقوم‌های جامعه‌های پیشرفته هستند و به عبارتی جامعه مدنی بدون رسانه

اصلاً امکان‌پذیر نیست. متأسفانه مطبوعات و رسانه‌ها در حوزه معلولیت کم‌کار و تا حدودی ناکارآمد بوده‌اند. وقتی بررسی می‌کنیم و می‌بینیم تنها چند مجله پیوسته در حوزه معلولان منتشر می‌شود که شاید بهترین آن‌ها توان‌یاب و پیک توانا باشد و مجله ما هم که تا حدودی آکادمیک و تخصصی است و این سه مجله هم کارآمدی نسبی دارند و نمی‌توان گفت که کامل هستند. بنابراین اگر جامعه‌مدنی و مقوم آن یعنی رسانه را در نظر بگیریم می‌بینیم که در حوزه معلولان خیلی کم کار شده‌است. رسانه‌ها نقش انتقال تجارب و اطلاعات و دستاوردهای دنیای پیشرفته را برعهده دارند. وقتی رسانه‌ها کارآمد نباشند چرخه انتقال اطلاعات به خوبی کار نمی‌کند. در کشورهای توسعه‌یافته دهها و صدها وسیله توانبخشی از سمعک و عینک و پیشرفت‌های پزشکی گرفته تا خط بریل اطلاع‌رسانی می‌شود و در اختیار افراد دارای معلولیت قرار می‌گیرد و این رسانه‌ها هستند که این پیشرفت‌ها و اطلاعات را در دنیا منتقل می‌کنند. ولی در ایران، این کمبود را به خوبی احساس می‌کنیم. به افراد توانمند و ژورنالیست‌های قوی در همه شهرها و استان‌ها نیاز داریم، نیز به مجلات و سایت‌های قوی و بومی در زمینه معلولان نیاز داریم تا این تجارب و پیشرفت‌ها را منتقل کنند. باید خود افراد دارای معلولیت هم نسبت به این پیشرفت‌ها حساس باشند و خودشان هم خواستار اطلاع‌رسانی بیشتر باشند. رسانه‌ها می‌توانند در حساس کردن مردم و مدیران سازمان‌ها مثل سازمان بهزیستی نقش ایفا کنند.

و سخن آخر:

امیدواریم که ارتباطات و همکاری و تقسیم کار بین مراکز مختلف معلولان بیشتر شود و این مراکز مانند جزایری نباشند که هر کدام بدون خبر از یکدیگر کار کنند و هیچ اطلاعی از یکدیگر نداشته‌باشند. اگر مرکز رعد وارد میدان شود می‌تواند در سال چند جلسه جدی و کارشناسانه با سایر مراکز فعال حوزه معلولیت برگزار کند تا در این جلسات مسایل حاد معلولان مورد بحث و بررسی قرار گرفته و در نهایت با همکاری یکدیگر بانک‌های اطلاعاتی چند منظوره و جامع ایجاد شود تا افراد دارای معلولیت نخبه‌راشناسایی و به جهان معرفی نماید و زمینه اشتغال آن‌ها را فراهم آورد.